Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
ANTHONYJA COLLINSA
od 2. ožujka 2023.[1]

Spojeni predmeti C-711/21 i C-712/21

XXX (C-711/21)
XXX (C-712/21)
protiv
État belge, koji zastupa Secrétaire d'État à l'Asile et la Migration

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Politika useljavanja – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članci 4., 7. i 47. – Direktiva 2008/115/EZ – Vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom – Odluka o vraćanju – Promjena okolnosti povezanih s obiteljskim životom i zdravstvenim stanjem državljanina treće zemlje nakon donošenja odluke o vraćanju – Pozivanje na promjenu okolnosti koja je nastupila nakon okončanja postupka u pogledu međunarodne zaštite – Članak 267. UFEU-a – Daljnje postojanje spora u glavnom postupku – Obveza suda koji je uputio zahtjev da izvrši provjeru – Načelo lojalne suradnje – Članak 4. stavak 3. UEU-a – Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku"

I. Uvod

1. Predmetni zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na dvije odluke o vraćanju koje su belgijska tijela donijela u pogledu žaliteljâ u glavnim postupcima (u daljnjem tekstu: žalitelji) nakon što su im odbijeni zahtjevi za međunarodnu zaštitu. Conseil d'État (Državno vijeće, Belgija)[2] traži od Suda da odluči o usklađenosti tih odluka o vraćanju s člancima 4., 7. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) te člankom 5., člankom 6. stavkom 6. i člankom 14. Direktive 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom[3] (u daljnjem tekstu: Direktiva o vraćanju). U tom kontekstu, Conseil d'État (Državno vijeće) želi utvrditi može li sud koji ispituje zakonitost tih odluka o vraćanju uzeti u obzir promjene u obiteljskom životu i/ili zdravstvenom stanju podnositeljâ zahtjeva koje su nastupile nakon što je potvrđena valjanost odluka kojima su odbijeni njihovi zahtjevi za međunarodnu zaštitu.

[1] Izvorni jezik: engleski

[2] Odlukom od 4. studenoga 2021.

[3] SL 2008., L 348, str. 98. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 188.)

II. Spor u glavnom postupku

A. Predmet C-711/21

2. Čini se da je osoba XXX, državljanin treće zemlje, došla u Belgiju 16. ožujka 2017. Dana 24. ožujka 2017. od nadležnog je belgijskog tijela zatražila da joj se prizna status izbjeglice. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (opći povjerenik za izbjeglice i osobe bez državljanstva, Belgija) (u daljnjem tekstu: CGRA) je 20. srpnja 2017. odbio osobi XXX priznati taj status kao i supsidijarnu zaštitu. Nadležno tijelo je 26. srpnja 2017. na temelju tog odbijanja naložilo osobi XXX da napusti belgijsko državno područje.

3. Osoba XXX je 21. kolovoza 2017. protiv CGRA-ove odluke od 20. srpnja 2017. kojom joj je odbijena međunarodna zaštita podnijela tužbu Conseilu du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima, Belgija) (u daljnjem tekstu: CCE). CCE je 11. siječnja 2018. odbio tu tužbu.

4. Osoba XXX je 24. kolovoza 2017. podnijela CCE-u tužbu protiv odluke od 26. srpnja 2017. kojom joj je naloženo da napusti Belgiju. Ona je na raspravi izložila dokumente iz kojih je proizlazilo da su u njezinu obiteljskom životu i zdravstvenom stanju nastupile promjene. CCE je presudom od 22. listopada 2019. odbio njezinu tužbu. Utvrdio je da osoba XXX nije više mogla pobijati odluku od 26. srpnja 2017. kojom joj je naloženo da napusti Belgiju jer je stvar konačno riješena presudom od 11. siječnja 2018. kojom je odbijena njezina tužba protiv CGRA-ove odluke kojom joj je odbijena međunarodna zaštita. Smatrao je da pri ocjenjivanju zakonitosti naloga za napuštanje belgijskog državnog područja nije mogao uzeti u obzir okolnosti koje su nastupile nakon izdavanja tog naloga [4]. CCE je usto nevaljanom ocijenio tvrdnju osobe XXX da joj nadležna tijela nisu mogla naložiti napuštanje belgijskog državnog područja dok se njezina tužba protiv CGRA-ove odluke kojom joj je odbijena međunarodna zaštita još razmatrala, s obzirom na to da je odluka o toj tužbi donesena 11. siječnja 2018.

5. Osoba XXX je 6. studenoga 2019. protiv CCE-ove presude od 22. listopada 2019. podnijela žalbu Conseilu d'État (Državno vijeće). Conseil d'État (Državno vijeće) smatra, kao prvo, da CCE u kontekstu tužbe za poništenje naloga za napuštanje belgijskog državnog područja načelno treba taj nalog ispitati *ex tunc*. Kao drugo, CCE je mišljenja da u presudi Gnandi nije određeno na koje se točno promjene okolnosti, s obzirom na vrijeme njihova nastanka, državljanin treće zemlje može u tu svrhu pozivati te nije utvrđeno može li sud u obzir uzeti okolnosti koje su nastupile nakon donošenja odluke o vraćanju [5]. Taj pristup može imati značajne implikacije za primjenu Direktive o vraćanju, osobito njezina članka 5., koji predviđa da države članice prilikom provedbe te direktive uzimaju u obzir, među ostalim, obiteljski život i zdravstveno stanje dotičnog državljanina treće zemlje.

[4] Pozivajući se na presudu od 19. lipnja 2018., Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465) (u daljnjem tekstu: presuda Gnandi)

[5] Članak 6. stavak 1. Direktive o vraćanju predviđa da „[d]ržave članice izdaju odluku o vraćanju u pogledu svakog državljanina treće zemlje koji nezakonito boravi na njihovom državnom području, ne dovodeći u pitanje iznimke iz stavaka od 2. do. 5." Članak 6. stavak 6. te direktive propisuje da „[o]va Direktiva ne sprječava države članice od donošenja odluke o prestanku zakonitog boravka zajedno s odlukom o vraćanju i/ili odlukom o udaljavanju i/ili zabrani ulaska u jedinstvenoj upravnoj ili sudskoj odluci ili aktu, kako je predviđeno nacionalnim zakonodavstvom, ne dovodeći u pitanje postupovne sigurnosne mjere iz poglavlja III. i prema drugim mjerodavnim odredbama prava Zajednice i nacionalnog prava".

B. Predmet C-712/21

6. Osoba XXX je 29. veljače 2016. od nadležnog belgijskog tijela zatražila da joj se prizna status izbjeglice. CGRA joj je 30. rujna 2016. odbio priznati taj status kao i supsidijarnu zaštitu. Nadležno tijelo je na temelju CGRA-ove odluke 6. listopada 2016. naložilo osobi XXX da napusti belgijsko državno područje.

7. Osoba XXX je 28. listopada 2016. protiv CGRA-ove odluke od 30. rujna 2016. podnijela tužbu CCE-u. Ta je tužba odbijena 19. siječnja 2017. Osoba XXX je 7. studenoga 2016. CCE-u podnijela tužbu protiv naloga za napuštanje državnog područja od 6. listopada 2016. Nakon rasprave na kojoj je osoba XXX izložila dokumente o svojem privatnom životu, CCE je presudom od 22. listopada 2019. odbio njezinu tužbu protiv naloga za napuštanje državnog područja. Taj se sud vodio logikom jednakom onoj koja je opisana u točki 4. ovog mišljenja.

8. Osoba XXX je protiv CCE-ove presude od 22. listopada 2019. podnijela žalbu Conseilu d'État (Državno vijeće). Conseil d'État (Državno vijeće) je zbog razloga jednakih onima koji su opisani u točki 5. ovog mišljenja smatrao da u presudi Gnandi nije određeno do kojeg trenutka tijelo koje ispituje zakonitost odluke o vraćanju može uzeti u obzir promjene okolnosti u obiteljskom životu državljanina treće zemlje.

9. Conseil d'État (Državno vijeće) u glavnim postupcima u predmetima C-711/21 i C-712/21 smatra da članci 4.[6], 7. i 47. Povelje te članak 5., članak 6. stavak 6. i članak 14. Direktive o vraćanju možda zahtijevaju od suda koji ispituje zakonitost naloga za napuštanje državnog područja, donesenog nakon odbijanja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, da uzme u obzir promjene u obiteljskom životu ili zdravstvenom stanju podnositelja zahtjeva koje su nastupile prije tog ispitivanja. Conseil d'État (Državno vijeće) je stoga prekinuo postupak u obama predmetima i Sudu uputio sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članke 4.[7], 7. i 47. [Povelje] te članak 5., članak 6. stavak 6. i članak 13. [Direktive o vraćanju], u vezi s presudom [Gnandi], tumačiti na način da sud kojem je podnesena žalba protiv odluke o vraćanju, koja je donesena nakon donošenja odluke o odbijanju priznavanja međunarodne zaštite, pri ocjeni zakonitosti odluke o vraćanju može uzeti u obzir samo promjene okolnosti koje mogu znatno utjecati na ocjenu situacije s obzirom na […] članak 5. [Direktive o vraćanju] koje su nastale prije nego što je [CCE] okončao postupak u pogledu međunarodne zaštite?

2. Je li nužno da su okolnosti iz članka 5. [Direktive o vraćanju] nastale u trenutku kada je stranac imao zakoniti boravak ili dozvolu za ostanak?"

III. Postupak pred Sudom

10. Predsjednik Suda je odlukom od 4. siječnja 2022. spojio predmete C-711/21 i C-712/21 za potrebe provedbe usmenog i pisanog postupka i donošenja presude.

11. Žalitelji, belgijska i nizozemska vlada te Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja.

[6] Članak 4. Povelje nije relevantan za predmet C-712/21 jer žalitelj ne navodi da je ta odredba povrijeđena.

[7] Prethodna pitanja u predmetima C-711/21 i C-712/21 su jednaka, osim što je Conseil d'État (Državno vijeće) u predmetu C-712/21 smatrao da u pogledu članka 4. Povelje nije potrebno uputiti pitanje.

12. Belgijska vlada u svojim pisanim očitovanjima od 29. ožujka 2022. navodi da su oba predmeta nedopuštena jer tumačenje prava Unije koje sud koji je uputio zahtjev traži tom sudu više nije nužno za donošenje presude. Nadležno tijelo je 30. ožujka 2020. žalitelju u predmetu C-711/21 izdalo dozvolu boravka [8]. Dana 8. ožujka 2021. nadležno tijelo je žalitelju u predmetu C-712/21 izdalo dozvolu boravka koja je vrijedila do 18. veljače 2021., nakon čega je produljena do 18. veljače 2023. [9] Belgijska vlada je usto obavijestila Sud da je nadležno belgijsko tijelo [10] 24. veljače 2022. te okolnosti priopćilo Conseilu d'État (Državno vijeće).

13. Predsjednik Suda je 17. lipnja 2022. poslao dopis Conseilu d'État (Državno vijeće) kako bi potvrdio imaju li žalitelji pravo boraviti u Belgiji te, ako imaju, ostaje li taj sud pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku. Conseil d'État (Državno vijeće) je 27. lipnja 2022. potvrdio, nakon razgovora s odvjetnikom žaliteljâ, da je obama žaliteljima priznato pravo boravka u Belgiji. Taj je sud ipak odlučio ostati pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku. Istaknuo je da je, prema navodu odvjetnika žaliteljâ, pravo ostanka u Belgiji privremeno te da belgijska vlada nije povukla odluke o vraćanju. Odvjetnik žaliteljâ je naveo da bi belgijska vlada, ako se pravo boravka u Belgiji ne produlji, mogla ponovno aktivirati postupak vraćanja povodom odluka o vraćanju donesenih u pogledu žaliteljâ.

14. S obzirom na odgovor Conseila d'État (Državno vijeće), sudac izvjestitelj i nezavisni odvjetnik su 6. srpnja 2022. zatražili [11] od belgijske vlade da obavijesti Sud o trenutačnom stanju odnosnih odluka o vraćanju ili bilo kojih drugih odluka o vraćanju donesenih u pogledu žaliteljâ. Belgijska vlada je 15. srpnja 2022. odgovorila da „izdavanje dozvole boravka nije u skladu s odlukom o vraćanju. Odluka o vraćanju se u slučaju izdavanja dozvole boravka povlači na temelju zakona a da nadležno tijelo ne mora donijeti novu odluku o vraćanju." Belgijska vlada je zaključila da su žalitelji, s obzirom na nedavnu sudsku praksu Conseila d'État (Državno vijeće) koja se tiče upravo tog pitanja [12], izgubili pravni interes zahtijevati poništenje odluka o vraćanju.

15. Sud je 20. srpnja 2022. proslijedio odgovor belgijske vlade od 15. srpnja 2022. Conseilu d'État (Državno vijeće). Ponovno ga je upitao ostaje li pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku i, ako ostaje, da objasni zašto.

16. Conseil d'État (Državno vijeće) je 3. kolovoza 2022. naveo da, s obzirom na razilaženja između odvjetnika žaliteljâ i belgijske vlade, ne može povući svoje zahtjeve za prethodnu odluku a da prvo ne sasluša stranke i odluči imaju li žalitelji pravni interes za nastavak vođenja postupaka za poništenje. Usto je naveo da su postupci pred njime prekinuti dok Sud ne odgovori na njegove zahtjeve za prethodnu odluku. Conseil d'État (Državno vijeće) je stoga zaključio da ne može odlučiti o statusu odluka o vraćanju i pravnom interesu žaliteljâ da nastave voditi postupke.

[8] Dozvola boravka o kojoj je riječ jest „Carte F". Vrijedi pet godina.

[9] Dozvola boravka o kojoj je riječ jest „Carte A". Vrijedi jednu godinu te se može produljiti.

[10] Office des étrangers (Ured za strance, Belgija)

[11] U skladu s člankom 62. stavkom 1. Poslovnika Suda

[12] Presuda od 24. lipnja 2022. (C. E., nº 254.100). Conseil d'État (Državno vijeće) u toj je presudi utvrdio da je žalitelju izdana dozvola boravka, a „takva odluka nije u skladu s nalogom za napuštanje državnog područja" te „čini mjeru koja se potonjem protivi na način da je uklanja iz pravnog poretka. Budući da je sporni upravni akt […] nestao iz pravnog poretka, izreka pobijane presude više ne utječe na žalitelja. On stoga više nema potreban pravni interes za vođenje ovog postupka."

IV. Nadležnost Suda da odgovori na prethodna pitanja

17. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da pitanja o tumačenju prava Unije koja postavlja nacionalni sud na temelju članka 267. UFEU-a uživaju pretpostavku relevantnosti. U okviru suradnje između Suda i nacionalnih sudova koju ta odredba nalaže, isključivo je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni i je li mu prethodna odluka nužna za donošenje presude i jesu li pitanja koja postavlja Sudu relevantna. Međutim, i iz teksta i iz strukture članka 267. UFEU-a jasno proizlazi da nacionalni sud može donošenje prethodne odluke tražiti samo ako se pred njim vodi postupak u okviru kojeg on treba donijeti odluku na temelju presude donesene u prethodnom postupku. Sud ne može davati savjetodavna mišljenja o općenitim i hipotetskim pitanjima. Zahtjev za prethodnu odluku stoga mora biti nužan za učinkovito rješavanje spora koji se vodi pred sudom koji je uputio zahtjev [13].

18. Iz toga proizlazi da Sud može, ako je potrebno, ispitati okolnosti u kojima mu je nacionalni sud uputio pitanja kako bi provjerio postojanje vlastite nadležnosti i, osobito, utvrdio ima li zatraženo tumačenje prava Unije veze sa stvarnošću ili predmetom spora u glavnom postupku kako ne bi bio naveden na davanje savjetodavnih mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima [14]. Ako se čini da je postavljeno pitanje očito irelevantno za rješavanje spora, Sud mora obustaviti postupak [15].

19. Prethodni postupak predviđen člankom 267. UFEU-a, kojim se uspostavlja dijalog između Suda i sudova država članica, temelj je pravosudnog sustava zamišljenog Ugovorima. Cilj mu je osigurati jedinstveno tumačenje prava Unije, osiguravajući tako, među ostalim, njegovu usklađenost, puni učinak i autonomiju [16]. Članak 267. UFEU-a i sustav pravosudnog dijaloga koji je njime uspostavljen čine *lex specialis* koji izražava temeljno načelo utvrđeno u članku 4. stavku 3. UEU-a [17], prema kojem Europska unija i države članice moraju lojalno surađivati u izvršavanju zadaća koje proizlaze iz Ugovorâ [18]. Nacionalni sudovi, kao emanacije države, vezani su tim načelom u svojem ophođenju s institucijama Unije, uključujući Sud [19]. Obveza lojalne suradnje je recipročna kako jasno proizlazi iz članka 4. stavka 3. UEU-a, u kojem se spominje „puno uzajamno poštovanje" između Europske unije i država članica [20]. U okviru raspodjele

[13] Vidjeti presude od 27. lipnja 2013., Di Donna (C-492/11, EU:C:2013:428, t. 24. do 26. i navedenu sudsku praksu); od 27. veljače 2014., Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, t. 27. do 29. i navedenu sudsku praksu), i od 24. studenoga 2020., Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava) (C-510/19, EU:C:2020:953, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

[14] Iako Conseil d'État (Državno vijeće) nije znao da su žalitelji imali dozvolu boravka 4. studenoga 2021., on nije kasnije obavijestio Sud o toj okolnosti unatoč tomu što je za nju doznao 24. veljače 2022. U tom kontekstu, točka 26. Preporuka namijenjenih nacionalnim sudovima koje se odnose na pokretanje prethodnog postupka (SL 2019., C 380, str. 1.) predviđa, među ostalim, da je „na [sudu koji je uputio zahtjev] […] da obavijesti Sud o svakoj postupovnoj okolnosti koja može utjecati na postupak koji je u tijeku pred njime […]".

[15] Presuda od 24. listopada 2013., Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, t. 38.). Iako je u ovom postupku belgijska vlada istaknula pitanje dopuštenosti zahtjevâ za prethodnu odluku, iz navedene presude i presude Gnandi (t. 31.) proizlazi da Sud može po službenoj dužnosti istaknuti pitanje dopuštenosti takvih zahtjeva. U skladu s člankom 23. Statuta Suda Europske unije, sud koji je uputio zahtjev prekida postupak koji se pred njime vodi. Članak 101. Poslovnika Suda predviđa da Sud može zatražiti pojašnjenje od suda koji je uputio zahtjev.

[16] Presuda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 90.)

[17] Vidjeti Temple Lang, J., *The Development by the Court of Justice of the Duties of Cooperation of National Authorities and Community Institutions Under Article 10 EC*, Fordham International Law Journal, 2007., sv. 31., br. 5, str. 1517. Vidjeti također Klamert, M., „Article 4 TEU" u Kellerbauer, M., Klamert, M., i Tomkin, J. (urednici), *The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Oxford University Press, New York (dostupno na internetu), 2019., str. 35. do 60.

[18] Države članice moraju poduzeti sve odgovarajuće mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz Ugovorâ ili akata institucija Unije. One olakšavaju ostvarivanje zadaća Unije i suzdržavaju se od svake mjere koja bi mogla ugroziti postizanje ciljeva Unije.

[19] U skladu s člankom 4. stavkom 3. UEU-a, sudovi država članica dužni su poduzeti sve mjere prikladne za osiguravanje primjene i učinkovitosti prava Unije. Vidjeti presudu od 17. prosinca 2020., Komisija/Slovenija (Arhive ESB-a) (C-316/19, EU:C:2020:1030, t. 119. i 124.).

[20] Rješenje od 13. srpnja 1990., Zwartveld i dr. (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, t. 17.)

funkcija između nacionalnih sudova i Suda predviđene člankom 267. UFEU-a, Sud donosi prethodne odluke a da, načelno, ne razmatra okolnosti u kojima su nacionalni sudovi uputili pitanja te predlaže primjenu odredbe odnosno odredbi prava Unije o kojima je riječ. Drukčije postupa samo kada se čini da je postupak iz članka 267. UFEU-a zloupotrijebljen i primijenjen kako bi se fiktivnim sporom ishodila odluka Suda ili kada je očito da odredbe prava Unije čije se tumačenje traži nisu primjenjive za rješavanje spora u okviru kojeg je zahtjev upućen [21].

20. S obzirom na prigovor nedopuštenosti koji je belgijska vlada istaknula u svojim pisanim očitovanjima te na komunikaciju između Suda, Conseila d'État (Državno vijeće) i belgijske vlade, postoje značajne nedoumice u pogledu toga mora li Conseil d'État (Državno vijeće) odgovor Suda na prethodna pitanja uzeti u obzir prilikom rješavanja sporova koji se pred njime vode. U tom pogledu, iz sudske prakse Conseila d'État (Državno vijeće) na koju je belgijska vlada uputila u svojem odgovoru Sudu od 15. srpnja 2022. jasno proizlazi da presuda Suda nije nužna za učinkovito rješavanje žalbenih postupaka pred Conseilom d'État (Državno vijeće) s obzirom na to da su odluke o vraćanju, koje su predmet tih žalbenih postupaka, prema svemu sudeći uklonjene iz belgijskog pravnog poretka [22].

21. Iako je u konačnici na Conseilu d'État (Državno vijeće) da odluči, taj sud, kada ga je Sud 20. srpnja 2022. ponovno upitao ostaje li pri svojim zahtjevima i, ako ostaje, da objasni zašto, nije razmotrio relevantnost vlastite nedavne presude te je jednostavno potvrdio da ostaje pri tim zahtjevima a da nije objasnio na koji način oni utječu na ishod sporova koji se pred njime vode [23]. Conseil d'État (Državno vijeće) samo ističe potrebu da se stranke saslušaju u okolnostima u kojima su postupci pred njime prekinuti.

22. S obzirom na nedavnu sudsku praksu Conseila d'État (Državno vijeće) [24], činjenicu da ga je nadležno belgijsko tijelo obavijestilo da je žaliteljima izdalo dozvole boravka te na to da je taj sud odvjetnika žaliteljâ više puta o tome upitao [25], nejasno je zašto Conseil d'État (Državno vijeće) ne želi u cijelosti odgovoriti na pitanje koje mu je Sud postavio i tako pomoći Sudu da izvrši svoju zadaću koja se sastoji od osiguravanja poštovanja prava prilikom tumačenja i primjene Ugovorâ [26].

23. Nezavisna odvjetnica J. Kokott u svojem je mišljenju u predmetu Di Donna istaknula da duh suradnje u kojem se prethodni postupak provodi nalaže sudu koji je uputio zahtjev da poštuje funkciju Suda, a to je da „doprinese pravosuđu u državama članicama, a ne da izdaje savjetodavna mišljenja o hipotetskim pitanjima" [27]. Nezavisni odvjetnik N. Wahl u svojem je mišljenju u predmetu Pohotovosť naveo da je „nužno […] da nacionalni sudovi, ako to nedvosmisleno ne

[21] Presuda od 8. studenoga 1990., Gmurzynska-Bscher (C-231/89, EU:C:1990:386, t. 23.)

[22] Vidjeti presudu od 24. lipnja 2022. (C. E., nº 254.100). Conseil d'État (Državno vijeće) mora provjeriti relevantnost i sadržaj te nacionalne sudske prakse u kontekstu sporova u glavnim postupcima. Čini se da se stajalište tog suda o ovoj problematici, iako on to još mora provjeriti, nedavno promijenilo. Vidjeti presudu od 15. travnja 2021., État belge (Elementi nastali nakon donošenja odluke o transferu) (C-194/19, EU:C:2021:270, t. 20.), koja se odnosila na sličan postupak pred Conseilom d'État (Državno vijeće). Conseil d'État (Državno vijeće) je u tom predmetu naveo, povodom zahtjeva Suda za informacije, da žalba u glavnom postupku kojom se osporavala zakonitost odluke kojom je odbijen žaliteljev zahtjev za azil te mu je naloženo da napusti belgijsko državno područje nije bila bespredmetna jer se odnosila na sudsku odluku koju nikakve činjenične okolnosti nisu mogle ukloniti iz pravnog poretka.

[23] Vidjeti, nasuprot tomu, točke 32. i 33. presude Gnandi, gdje je Conseil d'État (Državno vijeće) jasno objasnio zašto mu je odgovor Suda bio nužan za rješavanje spora koji se pred njim vodio te zašto je ostao pri svojim zahtjevima za prethodnu odluku. Vidjeti također presudu od 13. rujna 2016., Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, t. 30. i 31.), gdje je Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) objasnio da je, iako je postupak koji se pred njime vodio u pogledu neizdavanja privremene dozvole boravka bio riješen, odgovor Suda na zahtjev za prethodnu odluku bio koristan za rješavanje preostalog pitanja naknade štete od posljedica tog neizdavanja.

[24] Vidjeti presudu od 24. lipnja 2022. (C. E., nº 254.100).

[25] Čini se da sud koji je uputio zahtjev, iako on to još mora provjeriti, nadležnom belgijskom tijelu nije postavio pitanje u tom pogledu.

[26] Vidjeti, po analogiji, presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravna sredstva) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 107.).

[27] Mišljenje nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu Di Donna (C-492/11, EU:C:2013:225, t. 22.)

proizlazi iz spisa, objasne razloge zbog kojih smatraju da je odgovor na njihova pitanja nužan za rješavanje spora. Dužnost Suda da poštuje odgovornosti koje pripadaju nacionalnom sucu istodobno podrazumijeva da nacionalni sudac uzima u obzir zadaću svojstvenu Sudu u prethodnim postupcima. Stoga je Sud još jednom zaključio da nije trebao odlučivati u situaciji u kojoj je sud koji je uputio zahtjev unatoč pozivu ustrajao na tome da zadrži svoj zahtjev za prethodnu odluku i nije zauzeo stav o posljedicama promjene ili događaja s kojima je Sud bio upoznat, i što se tiče odluke o intervenciji u glavni postupak i što se tiče važnosti prethodnih pitanja za rješavanje spora u glavnom postupku.” [28]

24. Čini mi se da je Conseil d’État (Državno vijeće), u duhu te suradnje, mogao nastaviti postupke koji su se pred njime vodili, saslušati stranke i odlučiti o postojanju, za potrebe belgijskog prava, odluka o vraćanju donesenih u pogledu žaliteljâ. U tom kontekstu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se odredba nacionalnog prava kojom se sprečava provedba postupka predviđenog u članku 267. UFEU-a mora izuzeti iz primjene [29]. S obzirom na informacije kojima Sud raspolaže, ovaj prethodni postupak je *prima facie* bespredmetan, što znači da odgovori Suda na prethodna pitanja sudu koji je uputio zahtjev možda nisu nužni za rješavanje sporova koji se pred njime vode [30]. Osim toga, zbog činjenice da su se situacije žaliteljâ promijenile otkad su zahtjevi za prethodnu odluku podneseni, postoji očita opasnost od toga da Sud potroši vrijedne resurse odgovarajući na ta pitanja. Ta zapažanja ne dovode u pitanje pravo Conseila d’État (Državno vijeće) da podnese nove zahtjeve za prethodnu odluku nakon što provjeri jesu li mu odgovori na njih nužni za rješavanje sporova koji se pred njime vode [31].

V. Zaključak

25. S obzirom na navedeno, smatram da Sud nije nadležan na temelju članka 267. UFEU-a odgovoriti na pitanja Conseila d’État (Državno vijeće, Belgija) upućena 4. studenoga 2021.

[28] Mišljenje nezavisnog odvjetnika N. Wahla u predmetu Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2013:844, t. 29.)

[29] Presuda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravno sredstvo) (C-824/18, EU:C:2021:153, t. 141. i navedena sudska praksa)

[30] Odgovor Suda na postavljena pitanja u takvim bi okolnostima mogao činiti savjetodavno mišljenje o hipotetskim pitanjima te bi se stoga protivio zadaći koju Sud ima u kontekstu pravosudne suradnje uspostavljene člankom 267. UFEU-a.

[31] Vidjeti, po analogiji, rješenje od 12. svibnja 2016., Security Service i dr. (C-692/15 do C-694/15, EU:C:2016:344, t. 30.).